Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ

Шифр та назва спеціальності
Для всіх спеціальностей

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Спеціалізація
Для всіх спеціалізацій

Кафедра
Філософії (307)

Освітня програма
Для всіх ОП

Тип дисципліни
Обов'язкова

Рівень освіти
Перший (бакалаврський)

Форма навчання
Денна

Семестр
4

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Петренко Владислав Вадимович Vladyslav.Petrenko@khpi.edu.ua

Доктор філософії НТУ «ХПІ». Досвід роботи – 2 роки.

Провідний лектор з дисциплін: «Філософія» (для бакалаврів українською мовою)

Детальніше про викладача на сайті кафедри

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна передбачає напрацювання здобувачами знань про систему філософських знань, які виступають методологічними засобами для аналізу природних, технічних і гуманітарних теоретичних та практичних проблем, навичок обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію та самостійно аналізувати факти, явища та процеси в системі «людина-світ»; формування у майбутніх фахівців високих моральних якостей та навичок поведінки, які базуються на загальнолюдських цінностях, самосвідомості і почутті відповідальності, а також ознайомлення із сутністю, закономірностями і тенденціями розвитку сучасної цивілізації.

Мета та цілі дисципліни

Формування у здобувачів вищої освіти поглиблених світоглядних та теоретичних знань з філософії, розвиток абстрактного та критичного мислення, оволодіння науково-філософським категоріальним апаратом, а також розвиток навичок аналізу та оцінювання людської діяльності та подій навколишнього світу.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Індивідуальне завдання – реферат. Підсумковий контроль – екзамен.

Компетентності

Програмні компетентності згідно освітньої програми.

Результати навчання

Програмні результати навчання згідно освітньої програми

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 58 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Українська мова (професійного спрямування)», «Правознавство».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції з презентаціями, дискусії, практичні заняття (семінари, практикуми), виконання індивідуальної роботи (реферат, есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах, робота з оригінальними роботами з філософії).

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Особливості філософського знання та проблема його виникнення. Предмет філософії, специфіка філософського знання, основні функції філософії. Структура філософського знання, співвідношення із наукою. Світогляд та його різновиди, місце філософії у світогляді.	2
Тема 2. Основні ідеї античної філософії. Становлення античної філософії, перші філософські ідеї. Софістика як культурне явище та філософія. Критика Сократом ідей софістів, його уявлення про людину як моральну істоту. Сутність філософії Платона і його вчення про ідеї. Вчення Аристотеля про логіку та проблема пізнання світу. Елліністична філософія.	2
Тема 3. Подальший розвиток філософії за доби Середньовіччя та Відродження. Особливості середньовічної філософії та її місце у світовій культурі. Основні ідеї апологетики та патристики. Схоластика та її роль у подальшому становленні раціонального знання. Філософські та наукові ідеї епохи Відродження.	2
Тема 4. Модерна західноєвропейська та вітчизняна філософська думка. Передумови становлення Модерної філософії (політичні, економічні, культурні, релігійні, світоглядні та ін.). Емпіризм та раціоналізм – дві тенденції у філософії Нового Часу. Філософські погляди доби Просвітництва, їх значення для розвитку західноєвропейської цивілізації.	2
Тема 5. Основні ідеї німецької класичної філософії. Феномен критичної філософії в процесі розвитку філософської думки. І. Кант і умови можливості пізнання. Етика Канта. Г.В.Ф. Гегель і його філософська система та метод. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.	2

Тема 6. Трансформація знань про світ, людину та пізнання у некласичній філософії XIX–поч. XX ст. Криза раціоналістичного погляду на світобудову, зародження некласичної філософії та основні ідеї ірраціоналізму. Діалектичний матеріалізм та філософія марксизму. Поняття кризи ідеалу класичної раціональності і проблема філософських засад обґрунтування науки (позитивізм, емпіріокритицизм). Основні ідеї університетської філософської думки України XIX – поч. XX ст.	2
Тема 7, 8. Сучасний західноєвропейський та вітчизняний філософський дискурси. Основні напрямки та істотні риси філософії XX – XXI ст.ст. Філософія науки (неопозитивізм, постпозитивізм). Філософія свідомості (феноменологія Е. Гуссерля). Філософія людини (філософська антропологія, екзистенціалізм). Ідеї розвитку суспільства та цивілізації. Проблема знання і мови в філософії XX ст. Ситуація «постмодерну» в сучасній культурі та філософії. Сучасна українська філософія.	4
Загальна кількість годин	**16**

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти *a*
Тема 1. Специфіка філософського знання, його місце в житті людини та суспільства. Предмет філософії, характерні риси філософського знання, функції філософії. Складові філософського знання, його співвідношення із міфологією, релігією, наукою. Світогляд та його різновиди. Особистість, світогляд та філософія.	2	1
Тема 2. Антична філософія, основні ідеї та їх місце в розвитку цивілізації. Становлення античної філософії, перші філософські проблеми: походження світу, буття, розвиток, єдність та дискретність світу. Зародження логіки, ідеї софістів. Критична думка Сократа, його уявлення про людину як про моральну істоту. Вчення Платона про ідеї, зародження системного уявлення про світ. Створення Аристотелем першої системи наук, вчення про логіку та проблема пізнання світу. Проблеми етики в елліністичній філософії.	2	1
Тема 3. Філософські ідеї Середньовіччя та Відродження. Характерні риси середньовічної філософії, її місце у світовій культурі. Проблема співвідношення розуму та віри в період Середньовіччя, її значення для подальшого розвитку філософської та наукової думки. Вчення Августина про людину, душу й тіло; августинівська концепція часу. Схоластика, її специфіка та ідеї. Арабська середньовічна філософія, її вплив на культуру та науку Європи. Філософські та наукові ідеї доби Відродження. Гуманізм і проблема цілісної людської індивідуальності. Соціально-політичні ідеї Відродження, утопізм.	2	1

Тема 4. Модерна західноєвропейська та вітчизняна філософська думка. Наукова революція та перша наукова картина світу XVII ст. Емпіризм Нового часу, проблема пізнання, матеріалістичне уявлення про світ. Еволюція емпіризму. Раціоналізм Нового Часу, правила метод та метод сумніву Декарта. Матеріалізм та етика Спінози. Філософія Лейбніца; особистий вимір буття. Філософія доби Просвітництва як становлення сучасної цивілізації: концепції природних прав людини, загальної освіти, суспільно-політичного прогресу, всемогутності розуму. Особливості механістичної методології в гуманітарних та природничих науках; людина як машина. Основні риси української філософської думки. Філософська думка українського Відродження XV-XVII століть. Основні ідеї філософії Г.С. Сковороди.	2	1
Тема 5. Основні ідеї німецької класичної філософії. Особливості німецької класичної філософії. Критична філософія І. Канта, синтез емпіризму та раціоналізму. Агностицизм. Категоричний імператив як гуманістична позиція, концепція свободи Канта. Філософські погляди Фіхте та Шеллінга. Філософія Гегеля, тотожність мислення і буття. Наука логіки. Філософія природи, філософія духу. Діалектика Гегеля. Проблема людини у матеріалізмі Л. Фейєрбаха.	2	1
Тема 6. Розвиток знань про світ, людину та пізнання у некласичній філософії XIX–поч. XX ст. Криза раціоналістичного погляду на світобудову, зародження некласичної філософії. Критика західної цивілізації, її „гуманізму", ідея волі до влади та поняття надлюдини у філософії Ф. Ніцше. Місце людини, проблема співвідношення особистості і суспільства в марксизмі. Сутність матеріалістичного трактування історичного процесу. Діалектико-матеріалістична ідея практики в теорії пізнання Маркса і Енгельса. Формування сцієнтичного напрямку у філософії. Позитивізм О. Конта. Емпіріокритицизм Е. Маха та Р. Авенаріуса. Нове розуміння людини у психоаналітичній філософії З. Фрейда, наукове обґрунтування ірраціонального характеру індивідуального буття людини. Основні ідеї університетської філософської думки України XIX ст. Космізм В. Вернадського.	2	1
Тема 7. Філософський дискурс сучасності. Основні напрямки та істотні риси філософії XX–XXI ст.ст. Феноменологія Е. Гуссерля та проблема свідомості. Знання про людину у філософській антропології та екзистенціалізмі: відкритість світу, свобода, відповідальність, життя та смерть, сенс життя. Трансформація методології та логіки розвитку науки у неопозитивізмі та постпозитивізмі. Сутність філософії прагматизму.	2	1
Тема 8. Філософський дискурс сучасності. Релігійно-філософські концепції. Соціально-філософські концепції XX-XXI ст.ст. Пошук методології у гуманітарній сфері науки: основні ідеї герменевтики та структуралізму. Криза сучасності та ситуація «постмодерну» в сучасній культурі та філософії.	2	1
Загальна кількість годин	**16**	$\sum_{i=1}^{n} a_i = \mathbf{8}$

Лабораторні заняття

Лабораторних робіт в рамках дисципліни не передбачено.

Контрольні роботи

Теми контрольних робіт	Вагові коефіцієнти b
Тема 1. Філософія від античності до Нового часу.	0,5
Тема 2. Філософія від доби Просвітництва до наших днів.	0,5
Загалом	$\sum_{i=1}^{m} b_i = \mathbf{1}$

Самостійна робота

Курс передбачає підготовку до усних відповідей на проблемні питання, самостійне вивчення питань, які не викладаються під час лекцій, – це отримує поточне оцінювання. Також передбачено виконання індивідуальної роботи у вигляді реферату; можливі інші види індивідуальної роботи – есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах (із написанням тез), робота з оригінальними роботами з філософії тощо. Ці роботи є письмовими і складаються відповідно до вимог).

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
1. Загальна характеристика філософської думки Стародавнього Сходу.	1
2. Антична натурфілософія. Атомізм.	1
3. Проблема людини у вченні Сократа та її подальша трансформація в античній філософії.	1
4. Ідеалізм Платона та його розвиток в античній філософії.	1
5. Філософія Аристотеля та її значення.	1
6. Основні риси та етапи розвитку середньовічної філософії.	1
7. Філософія Фоми Аквінського.	1
8. Натурфілософська проблематика часів Відродження (М. Копернік, Дж. Бруно, Г. Галилей та ін.).	1
9. Гуманізм епохи Відродження та сучасність.	1
10. Особливості філософії Нового часу.	1
11. Емпіризм Ф. Бекона та його еволюція у Новий час.	1
12. Метод і система філософії Р. Декарта.	1
13. Основні ідеї епохи Просвітництва та їх значення.	1
14. Загальні особливості та основні досягнення німецької класичної філософії.	1
15. Теорія пізнання І. Канта.	1
16. Етичне вчення І. Канта.	1
17. Діалектика Г. Гегеля.	1
18. Зміст та особливості філософії марксизму.	1
19. Некласична філософія в Західній Європі в XIX ст.	1
20. Основні риси і напрямки сучасної філософії Заходу.	1
21. Основні ідеї і особливості антропологічної філософії в XX-XXI ст.	1
22. Філософія науки у XX-XXI ст.	1
23. Особливості релігійної філософії XX ст.	1

24. Проблема ірраціонального у філософії XX–XXI ст. (психоаналіз, екзистенціалізм, герменевтика та ін.).	1
25. Філософія постмодернізму.	1
26. Соціально-філософські концепції XX-XXI ст.	1
27. Національні особливості філософії України.	1
28. Філософія України в XIX ст.	1
29. Філософія України в XX-XXI ст.	1
Загальна кількість годин	**29**

Тематика індивідуальних завдань

Реферат передбачає розкриття обраної тематики, демонстрування вміння аналізувати інформацію та оформлювати текстові документи відповідно до мети навчальної дисципліни.

Теми індивідуального завдання

1. Основні поняття філософсько-антропологічної концепції М. Шелера: відкритість світу, ексцентричність, «дефектність» людини. Еволюція ідей Шелера.
2. Продовження та інтерпретація антропології Шелера. Г. Плеснер: «Ступені органічного і людина». Проблема взаємодії організму і середовища.
3. Біоантропологічні ідеї А. Гелена. Людина як неспеціалізована істота. Плюралістична етика Гелена.
4. Культура як «середовище» існування людини. Вчення Е. Ротхаккера про «спосіб життя», його вчення про людину як творця і носія культури.
5. Критика М. Ландманом «генетичної спорідненості» людини і тварини.
6. Філософія Ганса-Едуарда Хенґстенберга (1904-1998), релігійноантропологічні ідеї.
7. Екзистенційна модель людини у філософії та культурі.
8. Проблема відчуження та футурологічні ідеали у концепціях постмарксизму (М. Горкгаймер, Т. Адорно, Г. Маркузе, Ю. Габермас).
9. Комунікативна антропологічна концепція М. Бубера. «Я», «Ти» та «Воно» як основні типи відношення людини до світу. Зустріч як основа людського існування.
10. Структуралістська антропологія: людина у дискурсах культури та влади (К. Леві-Строс, Ж. Лакан, М. Фуко).
11. Критика людської суб'єктивності та феномен «смерті автора» у постструктуралізмі та постмодернізмі (Р. Барт, Ж. Дерріда, Ж. Дельоз, Ж. Бодрійяр).
12. «Християнський еволюціонізм» Тейяра де Шардена. «Антропний принцип» як аргумент сучасного креаціонізму.
13. Культурогенез як антропосоціогенез. Моделі культурогенезу: ігрова (Й. Гьойзинга), психоаналітична (З. Фройд, К.Г. Юнг), семіотична (К. Леві-Строс, Ж. Дерріда)
14. Проблема життя та смерті у філософії та культурі. Смерть як онтологічна межа.
15. Сенс життя як інтегральна характеристика людського буття. Сутність людини в умовах удосконаленні науково-технічного виміру світу.
16. Проблема свободи у культурі та філософії. Людина як свобода (Ж.П. Сартр). Питання про співвідношення свободи та відповідальності.
17. Концепція «свободи від…» та «свободи для…» Е. Фромма.
18. «Людина маси» та проблема самотності.
19. Біологічний бік феномену людини як передумова людської екзистенції. Прояви людської тілесності (страх, сором, агресія, сміх, плач).

20. Метафізика статі в історії культури. Чоловіче, жіноче, любов, сексуальність.
21. Раціоналістична модель людини. Людина як «розумна тварина». Людський інтелект і штучний інтелект.
22. Особливості сучасної соціокультурної ситуації та її вплив на процес соціалізації. Вплив ЗМІ та комп'ютерних технологій.
23. Освіта як фактор соціалізації, основні історичні стратегії та її особливості на сучасному етапі.
24. Спілкування як основа комунікативної культури. Інтерсуб'єктивність, віртуалізація людського «Я». Проблеми віртуальної комунікації.
25. Проблема інтерсуб'єктивності та механізми самоідентифікації особистості.
26. Діяльність як сутнісна характеристика людини. Типи діяльності. Засоби праці як продовження людської тілесності.
27. Техніка як атрибут людського життя. Людина в умовах технічної цивілізації. Техніка та процес глобалізації.
28. Людський розум та штучний інтелект у постаналітичній традиції (Х. Патнем, Д. Денет).
29. Трансгуманізм і проблема «постлюдини» в сучасній філософії та культурі. Проблеми сучасної біоетики.
Загальна кількість годин **29**

Неформальна освіта

До неформальної освіти відносяться: професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн освіта, професійні стажування тощо.
Рекомендовані в силабусі елементи неформальної освіти можуть бути зараховані за спрощеною процедурою без додаткової валідації результатів (створення предметної комісії).

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Список джерел інформації та матеріалів, оформлений згідно зі стандартом. Можна виділити розділи списку. Наприклад, «Основна література», «Додаткова література» тощо.

Основна література

1. Августин. Сповідь. Пер. В.Бойко. Харків.: Фоліо. 2024 – 352 с.
2. Ауербах Е. Мімезис. Пер. Р.Осадчук. Львів.: Апріорі. 2025р – 672 с.
3. Арістотель. Метафізика. Пер. О. Панич. Київ: Темпора. 2022 – 848 с.
4. Баранівська, М. . (2026). Популізм як дискурсивна практика влади: інтерпретація в межах теорії Мішеля Фуко. Політичні дослідження / Political Studies, (2 (12).
5. Біла О. Пітер Гаррісон, Джон Мілбенк, Після науки і релігії: нові погляди з філософії і теології Theological Reflections: Eastern European Journal of Theology №1 (23) 2025 р. 144 -149 с.
6. Біблія. Львів.: Апріорі. 2024р. – 488 с.
7. Боецій. Розрада від філософії. Пер. А. Содомора. Львів.: Апріорі. 2024р – 208 с.
8. Владленова І.В.; Годзь Н.Б.;Городиська О.М. та ін.; за ред. Городиської О.М.; Дольської О.О. Філософія : навч.-метод. посіб. — Х. : Вид-во Іванченка І. С., —2024. 200 с.
9. Вольтер. Кандід, або оптимізм. Харків. Verba Publishing. 2025 – 240 с.
10. Гегель Г. Феноменологія духу. Харків, Фоліо, 2026. – 480 с.

11. Гнатюк Я. С. Аналітика філософії: Навчальний посібник Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2023. – 236 с
12. Декарт Р. Метафізичні твори. Пер. В.Андрушко, С. Гатальська, О. Хома, А. Баумейстер. Харків.: Фоліо. 2025 р. – 224 с.
13. Де Барі. Р. Філобібліон трактат Ричарда де Барі про любов до книг. Пер. А.Содомора. Львів.: Апріорі. 2024р. – 128 с.
14. Дідро Д. Жак-фаталіст і його пан. Небіж Рамо. Харків. Verba Publishing. 2025 – 320 с
15. Епікур. Листи. Основні думки. Фрагменти. Пер. П. Содомора. Львів.: Апріорі. 2025 – 104 с.
16. Екгарт М. Проповіді. Пер. С. Матіаш. Київ.: Темпора. 2022 – 736 с.
17. Еко У. Федрига Р. Історія філософії. Античність та Середньовіччя . Пер. Юдін О, Григоренко Ю, Кондакова Д., Смінтіна О. Харків.: Фоліо. 2021 – 555 с.
18. Екгарт М. Проповіді. Пер. С. Матіаш. Київ.: Темпора. 2022 – 736 с.
19. Зінченко, Н., Харламов, М., & Штепа, О. (2026). Мова і симуляція: філософсько-семіотична інтерпретація концепції Ж. Бодрійяра. Вісник гуманітарних наук, (17).
20. Ібн Сіна. Книга спасіння. Пер. М. Якубович. Київ.: Темпора. 2020 – 592 с.
21. Іващенко І. Уплив ідей Віко і Геґеля на Рисорджименто. Sententiae, Volume XLIV, Issue 2, 2025
22. Іващенко І. Інший ідеалізм: Барклі, Кант і Шопенгавер. Sententiae, Volume 43, Issue 1, 2024
23. Ільчук, С. П., & Гоян, І. М. (2026). Феномен соціального виключення у філософії Мішеля Фуко. Вісник гуманітарних наук, (16).
24. Кант. І. Критика сили судження / пер. В. Терлецький. Київ, Темпора, 2022. – 906 с.
25. Кант І. Пролегомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука / пер. В. Терлецький. Харків, Фоліо, 2026. – 288 с.
26. Кассен Б. Сігов К. Європейський словник філософій: український контекст. Лексикон неперекладностей. Київ.Дух і Літера. 2024. – 496 с.
27. Карівець, І. (2026). Емпірія, Емпіризм, Філософія та Концептуальна Інженерія. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках, 9(1), 28–36
28. Карівець, І. Емпірія, емпіризм, філософія та концептуальна інженерія. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках, Volume 9, Issue 1, 2026
29. Кебуладзе, В. І. «Ідея людини» Макса Шелера і сучасний світ. (2024). Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство, 13, 67–72.
30. Кебуладзе В. І. Концепція ресентименту Макса Шелера та її актуальність / Вахтанґ Кебуладзе // Філософська думка. - 2024. - № 2. - С. 105-116.
31. Козловський В. Кантова антропологія: Джерела. Констеляції. Моделі. Київ. Дух і Літера. 2023 – 728 с.
32. Лютий Т. В. Філософія нігілізму Фридриха Ніцше у "Посмертних фрагментах" (1885–1888) / Лютий Т. В. // Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство. - 2024. - Т. 13. - С. 45-56.
33. Маменко, Т. (2023). Критика Ч. Пірсом настанов картезіанської філософії. Філософська думка, 1, 176—192
34. Мірошниченко В. «Проксемічні ідеології»: Ролан Барт у Collège de France Fine Art and Culture Studies №6 ;. 2025 р. 412 – 420 с
35. Мірошниченко В. Деконструкція ідеології: присутність і втеча Гілея: науковий вісник 205-206 (№3-4) ; 2025 р. 36-39 с
36. Надурак В. Критичне мислення по-доброму. К.: Дух і Літера. 2026. – 432 с.

37. Ніцше Ф. Весела наука. пер. з нім. В. Чайковський;— Харків: Фоліо, 2024. — 416 с.
38. Петрушенко В.Л. Філософія. Базовий курс : навчальний посібник. – Львів : «Новий Світ-2000», 2026. – 586 с
39. Пегдан Е. Світи на війні: 2 500 років боротьби між сходом і заходом. Пер. А. Бондар. 2024 р. – 680 с.
40. Пєтрас Г. Початки теології церкви. Пер. П. Богачова. Київ.: Кайрос. 2026 - 592 с.
41. Пірс, Ч.С. (2026). Утвердження переконання (переклад з англ Н. Андрейчук). Філософська думка, 1, 54—70
42. Платон. Філеб. Пер. А. Содомора. Львів.: Апріорі. 2026. – 160 с.
43. Плетінга Е. Підгрунтя і належна функція/ пер. з англ. – К.: «Дух і Літера», 2025 р. – 384 с.
44. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2023. – 229 с
45. Рассел Б. Історія західної філософії. Пер. Ю.Лісняк, П.Таращук. Харків.: Фоліо. 2025 р. – 864 с.
46. Секундант С. Орєхова А. Час і простір у філософії Ляйбніца. Sententiae, Volume 43, Issue 1, 2024
47. Содомора А. Жива Античність. Львів.: Апріорі. 2024. – 216 с.
48. Столяр М. Антична філософія: підручник. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Чернігів. 2026 – 168 с.
49. Тарасенко І. В. Основи філософських знань : навчально-методичний посібник /І. В. Тарасенко. – Харків : НТУ «ХПІ», 2025. – 112 с.
50. Терлецький В. Кантове положення про моральний закон як «факт розуму»: герменевтичні та історіографічні перспективи: РІК ІМАНУЕЛЯ КАНТА. Філософська думка, Вип 1. 2024 р. - с. 7 - 21.
51. Тимошенко В. Сутність злочину і покарання в класичній німецькій філософії. Філософські та методологічні проблеми права. 2025. № 1 (29) с. 46 – 55
52. Таксідіодіс Т., Епіктет. Енхірідіон: StoicOS. Підручник стоїка. Львів.: Апріорі. 2026 – 520 с.
53. Туренко В. Між земним і небесним: тексти піфагорійців. Київ:. Дух і Літера. 2025 – 704 с.
54. Туренко В. Рання грецька філософія: рефлексії про політику і право. Київ: Дух і Літера, 2023.— 608 с
55. Фуко М. Історія сексуальності. — Т. 1: Воля до знання. Пер. з фр. Романа Осадчука — К.: Комубук, 2025. — 200 с.
56. Хома О. Медицина й «істинна філософія» в Декарта Sententiae.№ 2: 131-146., 2025 р.
57. Хома О. Редукціонізм, нейронаука і Декартова метафізика. Volume 44, Issue 1, 2025
58. Ціцерон. Тускуланські бесіди. Пер. В. Литвинов Львів.:Апріорі. 2023. – 440 с.
59. Шігаб ад-Дін Яхʼя ас-Суграварді. Філософія світла. Пер. М. Якубович. Київ.: Темпора. 2023 – 304 с.

Додаткова література

60. A.Brożek, J. Jadacki, A. Gomułczak. Encyklopedia Szkoły Lwowsko-Warszawskiej. Tom I: Biogramy A–Ł. Lublin 2025 s.390
61. A.Brożek, J. Jadacki, A. Gomułczak Encyklopedia Szkoły Lwowsko-Warszawskiej. Tom II Biogramy M–Ż. Lublin 2025 s. 438

62. A.Brożek, J. Jadacki. Encyklopedia Szkoły Lwowsko-Warszawskiej. Tom III Lublin 2026 s. 294
63. A.Brożek, J. Jadacki. Encyklopedia Szkoły Lwowsko-Warszawskiej. Tom IV: Leksykony. Lublin 2026 s. 662
64. Ehli, Bridger. "Humean Skepticism and the Metaphysics of Impressions: Questions for Falkenstein." Hume Studies 51, no. 1 (2026): 203-212.
65. Chamberlain J. Hume on Characters, Virtues, and «Durable Principles of the Mind» Hume Studies, vol. 51 no. 1, 2026, p. 9-33. Project MUSE
66. Terletsky, V. . (2025). The place of law in kant's philosophical discourse. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Philosophy*, *1*(12), 11-15.
67. Bartusiak, P. (2025). Henri Bergson and the Birth of the Idea of Philosophy as the Creation of New Concepts. *Sententiae*, *44*(3), 110–122.
68. Bartusiak, P. (2024) H. Bergson on the Problem of Origin of Life/ Vilniaus Universiteto Leidykla / Problemos, №105, 63-73.
69. Benoit, É. (2024). L'élan vital, formation d'une notion et formes d'écriture (chez Bergson, avant Bergson, après Bergson). Arts et Savoirs, 21, 1-45.
70. Aho, K., Altman, M., Pedersen, H. (Eds.). (2024). The Routledge Handbook of Contemparary Existentialism. New York and London: Routledge.
71. Karivets, I., Kadykalo, A. (2024). Existentialism through the Literary Images in the Short Stories of V. Pidmohylny and M. Yatskiv. Problemos, 105, 88–101. https://doi.org/10.15388/Problemos.2024.105.7

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид
навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k:

Поточний контроль (усні відповіді), k_1	Контрольні роботи (тести), k_2	Індивідуальне завдання (реферат), k_3	Підсумковий контроль (екзамен), k_4
0,25	0,25	0,25	0,25

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.
Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$О = П \cdot k_1 + K \cdot k_2 + І \cdot k_3 + Пк \cdot k_4,$$

де: П – середньозважена середня оцінка за поточний контроль,
І – оцінка за виконання індивідуального завдання,
K – середньозважена оцінка за контрольні роботи,
Пк – оцінка за підсумковий контроль.

$$П = \frac{П_1 \cdot a_1 + П_2 \cdot a_2 + \ldots + П_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^{n} a_i},$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді .

Оскільки, у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді тотожній один одному, тобто $a_1 = a_2 = \cdots = a_n$ то

$$П = \frac{П_1 \cdot a_1 + П_2 \cdot a_2 + \ldots + П_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^{n} a_i} = \frac{П_1 + П_2 + \ldots + П_n}{n} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: n – кількіть відповідей за семестр

$$І = \frac{І_1 \cdot c_1 + І \cdot c_2 + \ldots + І_n \cdot c_n}{\sum_{i=1}^{n} c_i},$$

де: c_i - ваговий коефіцієнт за реферат.

Оскільки, у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожного реферату тотожній один одному, тобто $c_1 = c_2 = \cdots = c_n$ то

$$I = \frac{I_1 \cdot c_1 + I \cdot c_2 + \ldots + I_n \cdot c_n}{\sum_{i=1}^{d} c_i} = \frac{I_1 + I_2 + \ldots + I_n}{d}$$ (середнє арифметичне)

де: d – кількіть рефератів за семестр

$$K == \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \ldots + K_n \cdot b_m}{\sum_{i=1}^{n} b_i},$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за контрольну роботу.

Відповідно у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної контрольної роботи тотожній один одному, тобто то $b_1 = b_2 = \ldots = b_m$, то

$$K == \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \ldots + K_m \cdot b_m}{\sum_{i=1}^{m} b_i} = K == \frac{K_1 + K_2 + \ldots + K_m}{m}$$ (середнє арифметичне)

де m – кількість контрольних робіт

Поточні оцінки за кожну складову (П, K, I,…) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/

Погодження

Силабус погоджено 28.08.2026

Завідувачка кафедри
Ольга ГОРОДИСЬКА

Гарант ОП